

LAPIN LIITTO

TARKASTUSLAUTAKUNNAN

ARVIOINTIKERTOMUS 2023

Maakuntavaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.

Sisällysluettelo

1.	Tarkastuslautakunnan toiminta	3
2.	Tarkastuslautakunnan valmistelu valtuustolle.....	3
3.	Lapin liiton tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet valtuustokaudella 2021–2025:	3
4.	Tarkastuslautakunnan työskentely ja tilintarkastus	3
5.	Painopistealueiden tarkastelu	4
6.	Tuloskehitys ja tase – Lapin liitto	6
7.	Henkilöstö.....	7
8.	Vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointia sekä muita havaintoja	7
9.	Muut huomiot 2023.....	8
10.	Tarkastuslautakunnan yhteenveto	8
11.	Arviointikertomuksen allekirjoitukset	9

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Hallinnon ja talouden tarkastamisesta noudatetaan, mitä siitä on säädetty kuntalaisissa ja määrätty Lapin liiton tarkastussäännössä. Tarkastuslautakuntaan valitaan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja vähintään kolme jäsentä sekä jokaiselle jäsenelle henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja.

Liiton toiminnan ulkoisesta valvonnasta vastaa tarkastuslautakunta yhdessä tilintarkastajan kanssa. Lautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja valmistelee valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. *Arviointikertomuksessaan tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.*

2. Tarkastuslautakunnan valmistelu valtuustolle

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, lautakunnan on

1. seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa, sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lautakunta antaa valtuustolle tilintarkastuskertomuksen valtuustokäsittelyä *arvionsa valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta edellisenä vuonna.* Lautakunta esittää arvionsa myös tilintarkastuskertomuksessa tehdyistä muistutuksista sekä asianomaisten niistä antamista selityksistä ja liiton hallituksen lausunnosta. Lautakunta esittää valtuustolle ehdotuksen toimenpiteistä, joihin lautakunnan valmistelu ja tilintarkastuskertomus antavat aihetta.

3. Lapin liiton tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet valtuustokaudella 2021–2025:

Varsinainen jäsen:

Kaisu Huhtalo puheenjohtaja
Heli Trög, varapuheenjohtaja
Satu Honkonen
Pekka Hacklin
Anni Ahlakorpi
Tuomas Laitinen
Eero Tuokila

Varajäsen:

Sirkka Illikainen
Jani Moisio
Hiikka Värn
Janne Hannola
Pirkko Kallaanvaara
Tarja Suopajarvi
Teemu Alatalo

4. Tarkastuslautakunnan työskentely ja tilintarkastus

Lapin liiton valtuusto on valinnut tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti Lapin liitto kuntayhtymän tilintarkastusyhteisöksi KPMG Oy Ab:n. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle, maakuntajohtajalle sekä hallintojohtajalle havainnoistaan tilikauden yhteenvetoreportissa.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2023 aikana 6 kertaa (2022: 10 kertaa) ja vuoden 2024 kevään aikana 4 kertaa. Lautakunta on käsitellyt vuoden 2023 kokouksissaan yhteensä 42 (2022: 94) asiakohtaa. Tarkastuslautakunnan työskentely tilikaudella on edennyt laaditun tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Tilikauden arvioinnin painopistealueena tarkastuslautakunnalla on ollut *kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä, olevat ja tulevat osajat ja asukkaat sekä lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen*.

Tarkastuslautakunnan lautakuntatyöskentely on tapahtunut kokousmenettelynä Lapin liiton toimitiloissa. Vuoden 2020 keväästä alkaen lautakunnan kokouksiin on ollut mahdollisuus osallistua myös etäyhteyksin.

Tarkastuslautakunnan kokouksissa on kuultu ajankohtaisista asioista muun muassa seuraavia viranhaltijoita:

- Vs. Yhteysjohtaja Virpi Lilja
- Kestävän kehityksen asiantuntija Hanna-Leena Pesonen
- Kehittämisojohtaja Päivi Ekdahl
- Hallintojohtaja Kirsi Pulkamo
- Talouspäällikkö Leena Lehtopää
- Pääkirjanpitäjä Sari Hjelmeroos

Käsiteltäviä asiakirjoja ovat olleet muun muassa:

- Tilintarkastuskertomus 2022
- Lapin Liiton tilinpäätös
- Pelastuslaitoksen tilinpäätös
- Sidonnaisuusilmoitukset
- Lautakunnan jäsenille on lisäksi toimitettu valtuuston ja hallituksen kokouslistat- ja pöytäkirjat.

5. Painopistealueiden tarkastelu

Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Kolarctic-ohjelma on päättynyt suunnitellusti kesän 2023 mennessä.

Metsäryhmä on käynnistänyt IP-alueella metsätietoa tuottavan hankkeen ja rahoitusta on saatu kahdelle ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyen.

New North- hankkeessa edistetään huoltovarmuutta liikenne- ja logistiikkateemassa. Lisäksi Lounaistuuli hankkeessa edistetään Yhteisen pohjoisen ohjelman tavoitteita tiivistämällä yhteistyötä Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kanssa.

Kahdenvälisten suhteiden sopimusten päivittäminen ja yhteistyön tiivistäminen toteutetaan osana Lounaistuuli-hanketta. Hanke sai AKKE- rahoituksen ja käynnistyi alkuvuodesta.

Lapin liitto koordinoi onnistuneen FEM 2023 -tapahtuman.

Konferenssiohjelma toteutui vahvasti kansainvälisenä ja tapahtumaviikkoon sisältyi myös kolme tieteellistä lyhytkurssia ja kolme kaivosekskursiota. Konferenssi, oheisnäyttely, konferenssi-illallinen ja ekskursiot olivat loppuunmyytyjä. Konferenssissa oli 1200 osallistujaa edustaen 33 kansallisuutta ja 382 organisaatiota. Näytteilleasettajia oli 129.

Rajaesteen rajaneuvontaa on tehty ja rajaneuvonnan koordinaattorin rekrytointi toteutettiin loppuvuodesta 2023.

On tärkeää, että aloilla, joilla lapissa luodaan työllisyyttä, on myös Lapin liitto toiminnassa mukana, jotta saamme rahoitusosaamista ja leveämpiä hartioita.

Suomi kuuluu Itämeren komissioon ja myös Lapin liitosta on siellä edustus.

Olevat ja tulevat osajat ja asukkaat

Lapin liitto on yrittänyt saada yhteistyötä kuntien kanssa veto ja pitovoiman hankkeilla sekä erilaisilla podcasteilla ja mainoskampanjoilla. Mitään selkeitä tuloksia ei kuitenkaan vielä ole.

TYP-yhteistyösopimus solmittiin vuodelle 2023 ja 2024. TYP on edennyt suunnitelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta kysyy mikä on TYP-yhteistyösopimuksen sisältö ja mikä on siinä Lapin liiton rooli?

Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen.

Kestävään tulevaisuuteen panostetaan JTF-rahoituksella, jolla tuetaan yrityksiä vihreästä siirtymästä aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia ihmisille, yrityksille ja ympäristölle. Vihreän siirtymän jaosto on toiminut aktiivisesti arvioiden Green Dealtiekartan toteutumista sekä tehden aloitteita sen toteuttamiseksi. Tiekartalle laadittiin vihreän siirtymän seurannan vaikuttavuus- ja arviointimalli.

Tarkastuslautakunta kysyy mitä ovat nämä laaditut Green Dealtiekartat ja arviointimallit?

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Lapin liiton valtuusto hyväksyi 11.12.2023 päivitetyn sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen. Ohjeistuksen mukaisesti riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat jatkuva osa päivittäistä johtamista ja työn suorittamista. Lapin liiton strategisen toiminnan kannalta on oleellista, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta muodostavat tiiviin ja yhtenäisen kokonaisuuden.

Johtoryhmä päätti 14.2.2022 sisäisen tarkastuksen vuosien 2022–2023 kohteeksi viraston sääntöjen, ohjeistuksien ja vakuutuksien ajantasaisuuden tarkastuksen, erityisesti hybridityön näkökulmasta. Toimintavuonna 2023 on jatkettu vuoden 2022 sisäisen tarkastuksen raportin kehitysehdotusten mukaisia toimia.

Henkilöstövaihdoksista johtuen vuoden 2023 osalta ei ole laadittu sisäisen tarkastuksen raporttia. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä sisäisen tarkastuksen raporttien laatimisen ja, että sisäistä tarkastusta toteutetaan koko organisaatiossa hallituksen antamien toimintaohjeiden mukaisesti.

Vuoden 2022 loppupuolella eduskunta hyväksyi lain Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta ja Lapin liitossa käynnistettiin whistleblowing-ilmoituskanavan käyttöönoton valmistelu. Lapin liiton hallitus hyväksyi ilmoituskanavan käyttöönoton 27.3.2023 olleessa kokouksessaan, minkä jälkeen ilmoituskanava otettiin käyttöön.

Valtuusto on kokouksessa 11.12.2023 § 15 Hyväksynyt päivitetyn hallintosäännön. Hallintosääntöön lisättiin 17 luku: ”Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa”. Lisäksi päivitettiin muutamia olemassa olleita pykäläiä.

6. Tuloskehitys ja tase – Lapin liitto

Ulkoinen tuloslaskelma ja tase (t€)	2023	2022
Toimintatuotot	6 461	5 689
Toimintakulut	-6 262	-5 699
TOIMINTAKATE	199	-10
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,053	-32
VUOSIKATE	199	-42
Satunnaiset tuotot ja kulut	1	
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	198	-42
Pysyvät vastaavat		422
Toimeksiantojen varat	8 570	23 006
Vaihtuvat vastaavat	-1 077	2 769
VASTAAVAA	7 493	26 198
Oma pääoma	238	2 007
Toimeksiantojen pääomat	8 639	23 076
Vieras pääoma	-1 383	1 115
VASTATTAVAA	7 493	26 198

Lapin liiton tilikauden 2023 ylijäämä on 198 tuhatta euroa (-42 tuhatta euroa vuonna 2022).

Lapin liiton ylijäämä tilikaudelta oli 198 tuhatta euroa (alijäämä -42 tuhatta euroa). Ylijäämäinen tulos johtui pääosin FEM2023-kaivoskonferenssin onnistumisesta. Lapin liiton toimintatuotot koostuvat pääasiassa hankkeisiin liittyvistä tuista ja avustuksista valtiolta ja EU:lta (1,8 milj. euroa) sekä jäsenkuntien maksuosuuksista (2,6 milj. euroa).

Lapin liiton toimintatuotot suurenivat vertailuvuodesta n. 772 tuhatta euroa. Muutos selittyy pääasiassa saatujen avustusten ja tukien suurenemisella. Henkilöstökulut ovat laskeneet viime vuodesta 138 tuhannella eurolla.

Toimintatuotot ovat toteutuneet 1,6 milj. euroa talousarviota suurempina ja toimintakulut ylittivät talousarvion 1,4 milj. eurolla. Hankkeiden takia talousarviossa on haasteellista ennustaa tuottoja ja kuluja kovin tarkasti.

Peruspääomaan on lisätty pelastuslaitoksen hyvinvointialueelle siirtymisen takia Lapin liitolle jäänyt lomapalkkavarauus 1,0 milj. euroa.

Vuosi 2023 oli Lapin liitolle ensimmäinen vuosi ilman Lapin pelastuslaitosta sen siirryttyä Lapin hyvinvointialueelle tarkkailuvuoden alusta.

7. Henkilöstö

Vuoden 2023 lopussa Lapin liitossa työskenteli 60 henkilöä. Sairauslomia vuonna 2023 oli yhteensä 103 kpl. Sairauslomien määrä väheni edellisvuodesta 15kpl sekä sairauspäivien lukumäärä väheni 383 päivästä 377 päivään. Alla on kuvattu sairauspoissaolojen kpl-kehitys vuosien 2014–2023 välillä.

Vuosi	Määrä
2023	103
2022	118
2021	54
2020	80
2019	80
2018	86
2017	57
2016	59
2015	140
2014	143

Henkilöstökustannukset ovat laskeneet 2,8 % edellisvuodesta. Palkkakustannusten lasku johtui osaksi siitä, että vuonna 2022 Lapin liitto maksoi eläkemenoperusteista eläkevakuutustamaksua vajaa 100 tuhatta euroa, joka siirtyi vuoden 2023 alussa kokonaan hyvinvointialueiden ja kuntien maksettaviksi. Työterveyshuollon kustannukset olivat vajaa 60 tuhatta euroa suuremmat kuin edellisvuonna. Koulutuskustannukset olivat noin 18 tuhatta euroa ja ne laskivat edellisvuodesta. Tyky- ja liikuntaetukulut nousivat hieman edellisvuodesta.

8. Vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointia sekä muita havaintoja

Tarkastuslautakunta on perehtynyt edellisen vuoden arviointikertomuksen sisältöön ja toteaa sen pohjalta seuraavaa:

Tarkastuslautakunnan mielestä Lapin liiton toimintakertomus on luettava, mutta selkeyttä kaivataan edelleen lisää diagrammien ja piirakkakaavioiden avulla. Tarkastuslautakunta toivoo, että toimintakertomuksen teksti olisi selkokielisesti luettavissa. Lisäksi tehdyt toimenpiteet tulisi avata paremmin, jotta tulee ilmi mitä on missäkin hankkeessa tehty ja onko tuloksia tullut.

9. Muut huomiot 2023

Hankerahoitusten havainnollistamiseen voisi käyttää esimerkiksi kaavioita, joista näkee selkeämmin mihin rahoitus on kohdennettu. Graafinen ilmaisu helpottaisi hahmottamaan miten hankkeen rahoitus on käytetty.

Toiminnan mittareita tulisi kehittää tavoilla, jotka kuvastavat Lapin yleistä kehitystä.

Tarkastuslautakunta toivoo, että eri hankkeisiin käytetyt henkilöresurssit kävisivät ilmi tehdyistä toimenpiteistä. Tarkastuslautakunta esittää, että Lapin liiton käytössä olevaa työajanseurantajärjestelmää hyödynnettäisi tilastoinnissa.

Lapin liiton pitää parantaa toimintansa mittaamista kaikilla tavoilla. Mittarit tulisi olla helposti löydettävissä ja seuranta pitäisi olla vuosittaista. Lisäksi tuotot, kulut ja henkilötyövuodet tulisi esittää selkeämmin helposti luettavilla mittareilla.

Käytetyt lyhenteet olisi hyvä avata esimerkiksi erilliselle sivulle, jotta tilinpäätös olisi helpommin luettavampi.

10. Tarkastuslautakunnan yhteenveto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuten tilinpäätös ja toimintakertomus osoittavat, Lapin liiton toiminta on taloudellisessa ja toiminnallisessa mielessä ollut pääosin tuloksellista ja laadukasta. Tuloksista voi päätellä, että ammattitaitoinen henkilöstö on sitoutunut valtuuston asettamiin tavoitteisiin toiminnan päämäärien mukaisesti.

Toimintakertomuksessa olisi kuitenkin hyvä tuoda selkeämmin ilmi, miten Lapin liitossa tehdyt toimenpiteet ovat kytköksissä Lapin liiton toimintaa ohjaavaan Lappi-sopimukseen. Toiminnan tuloksellisuuden seuraamisen kannalta olisi hyvä saada yksilöityä tietoa esim. edunvalvontaan liittyvien toimenpiteiden kuluista. Hallinnon yleiskulujen lisäksi hankekohtainen työajan selkeämpi erittely auttaisi hahmottamaan toiminnan tuloksellisuutta.

Lapin liitto on tarkastuslautakunnan arvion mukaan maakunnan edunvalvojana hoitanut hyvin tehtäväalueiden mukaiset tehtävät, sekä aktiivisesti ottanut kantaa maakunnalle tärkeisiin ajankohtaisiin edunvalvonta- ja kehittämisasioihin.

11. Arviointikertomuksen allekirjoitukset

Rovaniemellä 25. huhtikuuta 2024

Kaisu Huhtalo, puheenjohtaja

Heli Trög, varapuheenjohtaja

Eero Tuokila, jäsen

Hilkka Värn, varajäsen

Pekka Hacklin, jäsen

Pirkko Kallaanvaara, varajäsen

Tuomas Laitinen, jäsen